

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ПОДАТКОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ

Акумулювати централізовані фінансові ресурси належних обсягів можливо завдяки системному регуляторному адмініструванню визначених чинним законодавством податків, зборів та митних платежів. Діючі юридичні та фізичні особи як платники податків, як правило, прагнуть мінімізувати звітні показники фінансово-господарської діяльності. У таких умовах держава вимушена налагоджувати системне податкове адміністрування, основним завданням якого є забезпечення повноти та своєчасності фінансових надходжень до державної казни.

Ми виходимо з того, що відносини, які виникають під час нарахування та стягнення податків, апріорі носять регуляторний характер і входять до компетенції важливих регуляторних імперативів, оскільки базовим (публічним) суб'єктом тут виступає держава. Г. Колодько у своєму фінансово-економічному бестселері «Світ у русі» вказує, що «держава має бути активною у творенні економічної політики ... як архітектор інституційної взаємодії, гарант фінансових основ, інвестор у людський капітал, фінансист розвитку інфраструктури та як менеджер глобальної інтеграції» [1].

Проблема реформування, а точніше вдосконалення системи оподаткування настільки складна, що не може і не повинна здійснюватися на підставі думок та побажань урядових чи громадських організацій. Вона має вирішуватися (як це робиться в ринково цивілізованих країнах) на високому професійному рівні фахівцями наукових та законодавчо-правових інституцій відповідного профілю (експертами з фінансового права, економістами, соціологами, працівниками податкових служб, професійними аналітиками). Якщо робота з удосконалення системи оподаткування в Україні буде здійснюватися саме таким чином, кінцевий результат не примусить себе довго чекати. Податкову систему в Україні час змінювати, причому не «революційно», а науково обґрунтовано, концептуально та системно.

Мета і завдання податкової політики досягаються за умови ефективного застосування регуляторних імперативів та податкового адміністрування. Державний регуляторний імператив у сфері податкової політики — це, передусім, Податковий кодекс України [1]. Останній є нормативно-правовим імперативом вищої юридичної сили, оскільки передбачає й узаконює комплекс принципів, вимог, норм та приписів, які мають безумовний (обов'язковий) характер. Податкове законодавство ґрунтується на таких принципах (ст. 4): загальність оподаткування, єдиний підхід до встановлення податків та зборів; рівність усіх платників перед законом, недопущення будь-якої податкової дискримінації; невідворотність настання відповідальності у разі порушення норм та приписів обов'язкового стибу; фіскальна достатність; економічність

оподаткування; стабільність, тобто податки, збори, їх ставки, а також податкові пільги не можуть змінюватися протягом бюджетного року; рівномірність та зручність сплати.

Водночас необхідно визнати, що діюча податкова система перманентно мінлива і на додаток до цього виконує, попри всі зусилля реформаторів, репресивно-фіскальну, офшорно-тіньову, бюрократично-корупційну функції. Усунути зазначені негативи - архіважливе завдання. Україна за час своєї незалежності пережила щонайменше 4 податкові революції. Окремі з них були піддані змістовній критиці, як з боку відомих науковців, так і незалежних експертів [1]. Взнявши за мету зниження так званого «податкового тиску», ініціатори чергової податкової реформи звично залишили поза увагою принцип порівняння та співставлення, який передбачає кропіткий аналіз вже апробованих світовою практикою податкових систем, а також законодавчо-правових режимів.

Зарубіжна практика показує, що соціально прийнятними і фінансово доцільними є законодавчо-правові обмеження, які виключають можливість утримання з платників податків непомірних плат чи фінансових вилучень. В Україні таких обмежень нема.

Прискорення темпів соціально-економічного розвитку будь-якої країни безпосередньо залежить від стану фінансової системи, основним регулятором якої є податковий механізм. Не стала винятком і Україна. На сучасному етапі розвитку української податкової практики першочерговим завданням є зростання доходів бюджетів усіх рівнів, що дозволить здійснювати заходи держави при проведенні соціально-економічної політики.

Однак зростання обсягів податкових надходжень до бюджетної системи стримується зниженням економічної активності платників податків під впливом збільшення податкового тягаря, що, у свою чергу, обмежує рівень бюджетних доходів держави. А як відомо, обов'язковою умовою збільшення податкових надходжень є стимулювання господарської діяльності економічних агентів як за допомогою методів і інструментів податкового регулювання, так і посиленням контролю за повним і своєчасним надходженням податків до бюджетів усіх рівнів.

Література:

1. Лук'янов В.С. Податкові імперативи та податкове регуляторне адміністрування в сучасних умовах / В.С. Лук'янов // Актуальні проблеми економіки. - №2. - 2015. - с. 322-327.

2. Бечко П.К. Податкова система : навч. посібник / П.К. Бечко. - К. : Центр навч. л-ри, 2006. - 368 с.